

ELEŖTİREL PEDAGOJİNİN VAADI

Henry A. Giroux

Türkçesi

Umre Deniz Tuna

KALKEDON

Henry A. Giroux: Halen Kanada'daki McMaster Üniversitesi'nde *Global TV Network* Baş Profesörlüğünü yürütüyor. Çok sayıda kitap ve makalesi yayınlanmıştır ve son çalışmaları arasında: *Take Back Higher Education* (Susan Giroux ile birlikte kaleme alındı) (Palgrave-2005); *The Terror of Neoliberalism* (Paradigm-2004); *Against the New Authoritarianism* (Arbeiter Ring-2005); *America on the Edge* (Palgrave-2006); ve *Beyond the Spectacle of Terrorism* (Paradigm-2006). Öncelikli araştırma alanları: kültürel incelemeler, gençlik araştırmaları, eleştirel pedagoji, popüler kültür, medya incelemeleri, toplumsal teori ve yüksek öğrenim ve kamusal eğitim politikaları. Yazarın son dönem çalışmaları "Eleştirel Pedagoji ve Neoliberalizm" adıyla Kakedon Yayınları tarafından 2007 yılında yayımlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Eleştirel Pedagojinin Vaadi:	
Neoliberalizmin Yeni Dünya Düzenine Meydan Okumak	7
Ebu Garip'ten Sonra Eğitim Ne Anlam İfade Edebilir:	
Adorno'nun Eğitim Politikasını Yeniden Ziyaret Etmek	27
Oyalama ve Şiddet Politikaları	32
Ebu Garip Fotoğrafları ve Kamusal Pedagoji Politikası	46
Ebu Garip'ten Sonra Eğitim	54
Yüksek Öğrenime Karşı Şirket Savaşı	85
Yüksek Öğrenimin Şirketleşmesi	92
Eğitim ve Şirket Yöneticisinin Yükselişi	96
Şirket Kültürünün Öğretim Üyelerine ve Öğrencilere Yönelik Tehditleri	103
Demokratik Bir Alan Olarak Yüksek Öğrenim	109
Laf Salatası ve Fikri Muhalefetin Politikası	119
Sınıf Kazaları:George W. Bush Çağında Gençliğin Yokoluşu	129
Sınıf/İrk ve Okullardaki Cezalandırma Politikaları	141
Cezaevi Politikalarını Uygulayan Okullar	148
Okullaşma ve Kamusal Yaşamın Krizi	153

George Bush'un Demokrasiye Karşı Dinsel Haçlı Seferi: Kültürel Politikalar Olarak Köktencilik	159
Teröre Karşı Savaş: Birleşik Devletler'de Kamusal Alanın ve Kültürün Militerleşmesi	169
Otoriteryanizmin Ayakizi ve Gençliğe Karşı Savaş	189
Birleşik Devletler'de Yeni Otoriteryanizm	203
Kaynakça	217
Dizin	233

Eleştirel Pedagojinin Vaadi: Neoliberalizmin Yeni Dünya Düzenine Meydan Okumak*

Eleştirel pedagoji Birleşik Devletler'de uzun ve muhtelif bir geleneğe sahip olsa da, bunun sayısız varyasyonları hem ahlaki ve politik bir pratik olarak eğitime olan ortak bir inancı hem de eğitimin değerinin, özerklik, eleştirel düşünce ve özsel bir demokrasiye ilişkin olasılıkları derinleştirmek için öğrencileri ortak bir mücadeleye katılmaya nasıl hazırladığıyla yargılanması gerektiğini kabul etmeyi yansıtır. Bugünkü tarihsel anda eleştirel pedagojinin çok büyük boyutlarda bir krizle karşı karşıya olduğuna inanıyoruz. Bu kriz, eğitimin politikadan ayrılması gerektiği ve politikanın da demokrasinin zorunluluklarından uzaklaşması gerektiği gibi ortak bir inançtan kaynaklanan bir krizdir. Bu krizin merkezinde, demokratik değerlerle piyasa değerleri arasında, ideolojik sorumlulukla katı otoriteryanizm arasındaki bir gerilim vardır.

Toplumsal iyileştirmeye ve sürdürülebilir bir geleceğe olan inanç yetersiz görünmektedir, çünkü neoliberal kapitalizm eğitimi işçileri hizmet sektörü için eğitmek ve yaşam boyu tüketici-

*Bu makale Susan Searls Giroux ile birlikte yazılmıştır

ler üretmek için ikili bir görevle kullanır. Aynı zamanda, neoliberalizm, hoşgörüsüzlüğü ve nefreti teşvik eden dinsel kökten-ciliğe ve şoven vatanseverliğe batmış artan bir otoriteryanizmi besler. Bu otoriteryanizm eleştirel düşünceyi cezalandırır, özellikle de Bush yönetiminin ileri sürdüğü gerici dinsel ve politik gündemle anlaşmazlık içindeyse. Giderek, eğitim, iktidarı elinde bulunduranlar için elverişli gibi görünmektedir ve kamusal eğitim ve yüksek öğrenimin demokratik kamusal yaşamın niteliğine nasıl katkıda bulunabileceği ile ilgili sorular görmezden gelinmekte ya da yok sayılmaktadır. Ahlaki öfke ve yaratıcı enerji sadece politik alanla sınırlıymış gibi görünmektedir, nitekim eleştirel yurttaşlar yaratmak için bir zemin olarak eğitimi korumak adına verilen herhangi bir kolektif mücadele, verimlilik güdüsü; standardizasyon, yüksek risk denemeleri, katı mali sorumluluk şemaları ve özelleştirme gibi iflas reformu inisiyatiflerinden ilham alan bir mantık içinde geçersiz kılınmıştır.

Cornel West (2004) geçenlerde, demokrasiyi engelleyen karanlık güçleri analiz etmemiz gerektiğini ileri sürdü ama “aynı zamanda bizi umuda doğru çeken bakış açısı ve bu bakış açısının kaynakları hakkında da çok net olmamız gerekmektedir.” (s.18) Sonrasında, eleştirel pedagojinin, artan katı otoriteryanizm ve serbest piyasa köktencililiği tehdidinde seslenerek hem bir olasılık hem de bir eleştiri dili olarak oynayabileceği yaşamsal rolü yeniden elde etmek istiyoruz. Aynı zamanda, eleştirel pedagojinin bu hız kazanan antidemokratik eğilimlere karşı olmak için nasıl bir rol üstleneceğini ve eleştirel pedagojiyi bir kez daha, radikal bir demokrasinin daha kahince bakış açılarıyla bağlantılandırmanın ne anlama gelebileceğini ortaya koymak istiyoruz. Neoliberalizm yirmi birinci yüzyılın en yaygın ve tehlikeli ideolojilerinden biri haline gelmiştir. Bu ideolojinin yaygınlığı, yalnızca küresel ekonomi üzerindeki benzersiz etkisiyle değil aynı zamanda politikanın ve toplumsallığın tam da doğasını yeniden tanımlamadaki gücüyle de apaçık ortadadır. Bugün dün-

yanın pek çok yerinde ekonomi ve politikanın itici gücü demokratik idealizmden çok serbest piyasa köktenciligidir. Bu mantık, üstelik, her toplumsal ilişkiye sirayet etmiş durumdadır, öyle ki ebeveynler ve çocuklar, doktorlar ve hastalar, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki ilişkilerin spesifikliği arz eden ve tüketen ilişkisine indirgenmiştir. Bu yalnızca kâr ile güdülenen bir piyasa ideolojisi değildir, aynı zamanda böyle bir başarıyla kendisini yeniden üretme kapasitesiyle de güdülenir, Fred Jameson'u başka şekilde ifade etmek gerekirse, dünyanın sonunun geldiğini düşünmek neoliberal kapitalizmin sonunun geldiğini düşünmekten daha kolaydır. Piyasanın bütün politik, toplumsal ve ekonomik kararlar için örgütleyici ilke olması gerektiği inancına bağlı olan neoliberalizm demokrasi, kamu malları, refah devleti ve ticarileşmemiş değerlere yönelik ardı arkası kesilmeyen bir saldırı yürütür. Neoliberalizme göre, her şey satılıktır ya da kâr için yağmalanır: kamusal araziler ağaç kesen şirketler ve şirket çiftlikleri tarafından talan edilir; politikacılar halkın hava dalgalarını, kamu yararına çalışan vakıflara tek kuruluş ödemededen güçlü radyo yayıncılarına ve büyük şirket çıkarlarına gönüllüce teslim ederler; kâr etmek uğruna çevre kirletilir ve hükümet bunu şirketler için daha da kolaylaştırmak için yasalar yapar; Reagan-Bush döneminde hayatta kalan kamu hizmetleri büyük şirketlerin vergi yükünü hafifletir, okullar ya cezaevlerine ya da çok pahalı ürünlerin satıldığı alışveriş merkezlerine yakından benzerler ve öğretmenler hamburgerden pizza partilerine kadar her şeyi satarak okullarına gelir getirmeye zorlanırlar.

Neoliberalizme göre, devlet bugün şirket kapitalizmi ve ulusötesi şirketlerle zalim bir işbirliği yapar. Devletin "bir dizi toplumsal ihtiyaç için sorumluluk üstlendiği" zamanlar geride kalmıştır (Steinmetz, 2003, s. 337). Bunun yerine, hükümet kurumları bugün bir dizi yaygın "deregülasyonlar", özelleştirmeler ve sorumlulukları piyasaya ve özel hayırseverlere yükleme" peşine düşmüştür. (s.337). Deregülasyon, sırasıyla, "ülkenin temel

üretici kapasitesine yaygın, sistematik yatırım mallarının ve mal stokunun azaltılmasını” teşvik eder (Bluestone & Harrison, 1982, s. 6). Daha büyük kâr arayışının dış kaynak kullanımına yol açmasıyla, bu dışarıda sermaye ve iş gücünün dolaşımını vurgular, esnek üretim, içeride, bir zamanların orta sınıfının çoğunluğu açısından ücretli köleliği ve gözden çıkarılabilir nüfus açısından kitlesel hapsedilmeleri teşvik eder (yani, ne iyi üreticiler ne de tüketiciler). Geleneksel olarak sendika yanlısı, çevre yanlısı, refah devleti yanlısı demokratik taraf arasında bile, birkaçı neoliberal ekonomik doktrine karşı meydan okumak için harekete geçmiş gibi görünmektedir, öyle ki Stanley Aronowitz’e göre (2003), “serbest piyasanın kamusal mülkiyete üstünlüğü, ya da özel ekonomik faaliyetlerin kamusal regülasyonu, mutlak bilgelik haline gelmiştir, sadece muhafazakarlar arasında değil aynı zamanda toplumsal ilericiler arasında da” (s.21).

Trajik bir biçimde, neoliberalizmin gücü ve ideolojisi yalnızca Birleşik Devletler’le sınırlı değildir. Bütün yerkürede, neoliberalizm güçleri yürüyüşe geçmiştir, refah devleti tarafından sağlanan tarihsel olarak garanti altına alınmış sosyal güvenceleri çözmekte, kâr sağlamayı demokrasinin özü olarak tanımlamakta ve özgürlüğü piyasaların “ekonomik ilişkileri hükümet düzenlemesinden bağımsız yönetmek” konusundaki sınırsız yeteneğiyle eşitlemektedir (Aronowitz, 2003, s.101). Ulusötesi kapsamda, neoliberalizm, gelişmekte olan ülkelere, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Ticaret Örgütü (WTO) gibi güçlü finansal kurumlar tarafından uygulanan yapısal uyum politikaları ile kendi ekonomik rejimini ve piyasa değerlerini dayatmaktadır. Postkolonyal ülkelerdeki okullar üzerindeki etkisi özellikle iç karartıcıdır, çünkü siyasi reformlar; eleştirel düşünme ve eleştirel içerik yerine yetenekler ve alıştırmalar üzerine yoğunlaşılğından finansal olarak sıkıntı yaşayan yüksek öğrenim kurumlarında olduğu gibi ilkokulların ders programları da standartlaştırır.

İngiltere’nin eski Başbakanı Margaret Thatcher’in bir zamanlar

söylediği gibi, başka hiçbir alternatif olmadığı şeklindeki distopyacı bakıştan neoliberalizm, içinde dünyaya müdahale etme şeklindeki etik düşüncenin “umutlarımızı ve yeteneklerimizi yeni küresel piyasaya adapte etmekten başka seçeneğimiz olmadığı” (Aronowitz, 1998, s.7) fikrine yol veren ekonomik yasaların kaçınılmazlığını kutsayarak olasılık, mücadele ve toplumsal temsil gibi meseleleri bertaraf eder. Bir korku kültürü içinde yer bulan piyasa özgürlüğü, bir ulusal güvenlik, sermaye ve mülkiyet haklarının savunusundan temel almış gibi görünmektedir. Medya güdümlü bir panik kültürü ve gündelik güvensizlik gerçekliği bir araya geldiğinde, yaşamsal kamusal alanlar giderek artan bir biçimde gözetlenir hale gelir ve militarize edilir. Geçenlerde, New York, New Jersey ve Washington, D.C.’deki olaylar, ilginç bir örnek oluşturur. Medya ülkenin tüm yurttaşlarını bu bölgelere özgü yeni terörist tehditlere karşı uyardığında, *CNN* bunun turizme etkileri üzerine bir baş haber yayınladı; spesifik olarak yeni bir tür hatıra üzerinde coşkulu bir gürültü üzerine bir haberdi, çünkü aileler, ağır makineli tüfekleri ve tanklarıyla şehir sokaklarında sıralanmış ABD paramiliter birimleri arasında fotoğraf çekirmek için itişip kakışıyorlardı. Bir polis devletinin teçhizatları bugün halkın ilgisini çekmek için lüks alışveriş merkezleri ve müze ziyaretleri ile yarışıyor, gürleyen bir protesto sessizliğinin ortasında. Ancak gözetlemeye ve engellemeye dönük yatırımlar çok yenidir. 1990’ların başından beri, eyalet hükümetleri eğitimden çok cezaevi inşasına yatırım yaptılar; cezaevi gardiyanlığı ve kamu okullarında güvenlik görevlisi olmak en hızlı büyüyen mesleklerden ikisi. Küresel siyasi yapıdaki bu devrimci değişimler, yurttaşların, piyasalar ve militarizasyon etrafında örgütlenmiş bu hiç de gizli olmayan müfredattan ne öğrendiklerini sormamızı gerektiriyor. Bu öğretim izlencesi yazılı olduğu için, fikri muhalefet ile terörizmle suç ortaklığı yapmak arasında bağ kuran bir otoriteryanizm tarafından güçlendirilen son sürat şirketleşmenin toplumsal maliyetini düşünüp taşınma-

hız. Gerçek bir demokrasiyi savunmak için gerekli kamusal alanların tamamını yok etme yönündeki saldırgan girişimleri kadar böylesi kapsamlı bir toplumsal değişimi benimsetmek ve bu süreci hızlandırmak için, neoliberalizm, kapitalizmin en barbar güçlerini serbest bırakmak için gerekli koşulları yeniden üretir. Sosyal Darwinizm, ondokuzuncu yüzyılın küllerinden doğan bir anka kuşu gibi ortaya çıkıvermiştir ve bugün en gerçek TV programlarında ve popüler kültürü güdüleyen dizginsiz kendi çıkarı peşinde koşma halinde boy gösterdiği görülebilir. Toplumsal bağlar katıksız materyalizm ve narsizmle yer değiştirdiği için, kamusal meseleler bugün bütünüyle kişisel mutsuzluklar olarak anlaşılmakta ve deneyimlenmektedir; bir eğlence malzemesi olarak Jerry Springer tarafından ortaya konduğu zaman hariç. Kamusal alanın -ya da onun kitle iletişim araçlarıyla yayılan gölgesi- var olduğu yerde, bu esas olarak kişisel üzüntüler için en iyi sonucu alacak şekilde ayarlanmış ve duygusal bir günah çıkarma, kur yapmanın daha geleneksel biçimlerinin yerine acımasız bir hep kazanma oyunu olarak kullanılır, *Who Wants to Marry a Millionaire*'de olduğu gibi ya da *MTV*'nin *Cribs*'i gibi kaba bir tüketimlik reklamı olarak. Neoliberal politikaların politika ve toplumsal yaşama egemen olmasıyla, kamu harcamalarını kısmak ve eleştirel eğitim, dil ve kamusal müdahale için havuz olarak hizmet eden ticarileşmemiş kamusal alanların altını oymak için serbest piyasa rasyonalitesinin küresel zaferinin ölü retorığı harekete geçirilir.

Kitle iletişim araçları, sağ kanat entelektüeller, dinsel fanatikler ve politikacılar tarafından kusulan neoliberal ideoloji, deregülasyon ve özelleştirmeye yaptığı acımasız vurgusuyla birlikte, maddi ifadesini toplumsal ilişkilere ve demokratik değerlere yönelmiş -özellikle de bu tür değerlerin öğrenildiği ve köklerini kazandığı bu alanlara- tam boy bir saldırıda bulur. Sağlık bakımı, çocuk bakımı, kamusal yardım, eğitim ve ulaşım gibi kamu hizmetleri bugün piyasa kurallarına tabi kılınmıştır. Özel yarar

uğruna kamu yararından vazgeçen ve sağlam yatırımın tek kaynağı olarak şirket ve özel sektörün ihtiyaçlarını temsil eden neoliberal ideoloji, kalıcı yoksulluğun varlığını, yetersiz sağlık bakımını, iç kesimlerdeki ırk ayrımcılığını ve zengin ve yoksul arasındaki artan eşitsizliği üretir, meşrulaştırır ve daha beter hale getirir (Henwood, 2003; Krugman, 2003; Phillips, 2003).

Stanley Aronowitz'ın işaret ettiği gibi (2003), Bush yönetimi neoliberal ideolojiyi programının köşe taşı yapmıştır ve şu politikaları aktif olarak desteklemek ve uygulamak için ön saflarda yer almıştır:

İşletmelerin ve ticaretin her düzeyinde ticaretin deregülasyonu; varlıklı bireyler ve şirketler için vergi indirimi; işçilerin örgütlenme ve toplu pazarlık haklarının kaldırılması ve kısıtlanması; çevre koruma ve diğer çevre yanlısı diğer politikalar pahasına ticari ve endüstriyel gelişme için öngörülmüş bir toprak politikası; kronik işsizler için öngörülen gelir desteğinin kaldırılması; eğitim ve sağlığa yapılan federal yardımın azaltılması; başlıca federal emeklilik programlarının, Sosyal Güvenliğin özelleştirilmesi; işverenlerin ve şirketlerin talepleri doğrultusunda haksız yere hüküm giymiş bireylerin haklarının kısıtlanması; ek olarak, sosyal programlar kesintiye uğratıldığı için, [Cumhuriyetçiler] suçla savaşmak adına şüpheli uyuşturucu savaşları, sıradan yurttaşların gözetlenmesi için daha fazla fon ve yerel ve federal polis gücünün büyümesi ile ifade edilen, devletin baskıcı işlevlerinin artırılması konusunda Demokratlarla birleştiler. (s.102)

Neoliberal ideolojinin ve bunun Bush yönetimi tarafından uygulanışının merkezinde, sağ-kanat politikacıların hükümeti özgürlüğün düşmanı (dev şirketlere yardım ettiği zamanlar hariç) olarak görme ve onu kamu yararının muhafızı sayma yönünde süregelen çabası sözkonusudur. Büyük hükümeti tasfiye etmeye yönelik çağrı neoliberalizmin muhteşem biricik fikridir ve Birleşik Devletler'de popüler bir uygulama alanı bulmuştur, çünkü bu ülkenin tarihine derinden yerleşmiş ve onun politik özgürlük